

1. Ärende

Ab Rafaels påstådda missbruk av dominerande marknadsställning på marknaden för asfalt

2. Parter

Föremålet för begäran om åtgärd:

Ab Rafael

Den som lämnat in begäran om åtgärd:

Karlssons Gräv Ab, Karlssons Schakt & Transport Ab, Karlssons Infra Ab

3. Avgörande

Konkurrens- och konsumentverket lämnar ärendet utan prövning.

4. Anhängiggörande

Karlssons Gräv Ab, Karlssons Schakt & Transport Ab och Karlssons Infra Ab (nedan gemensamt "Karlssons") lämnade den 10.6.2019 in en begäran om åtgärd till Konkurrens- och konsumentverket (nedan även "KKV"). Begäran om åtgärd avsåg Ab Rafaels (nedan "Rafael") förfarande på marknaden för försäljning av asfalt (nedan "marknaden för asfalt"). Enligt begäran om åtgärd skulle Rafael med sitt förfarande ha gjort sig skyldig till missbruk av dominerande marknadsställning på marknaden för asfalt i landskapet Åland.

KKV har meddelat ett beslutsutkast till Karlssons kännedom och reserverat tillfälle för denne att uttala sig angående beslutet. Karlssons har den 4.9.2019 givit sitt utlåtande avseende beslutsutkastet.

5. Redogörelse för ärendet

Karlssons är verksam bl.a. inom markarbeten och entreprenadverksamhet med grävmaskiner, lastbilar och lastmaskiner samt bedriver därtill hörande verksamhet. Karlssons har sitt säte i Jomala kommun i landskapet Åland. **Rafael** tillverkar och säljer asfalt, grus och betong samt tillhandahåller ytbeläggningstjänster och bedriver därtill hörande verksamhet. Även Rafael har sitt säte i Jomala kommun. Företagets marknadsområde är landskapet

Åland, med avseende på grus meddelar Rafael dock att den även idkar export till övriga nordiska länder¹.

Karlssons begärde att KKV utreder om Rafael med sitt förfarande gjort sig skyldig till missbruk av dominerande marknadsställning i strid med 7 § i konkurrenslagen (948/2011) genom att bl.a. höja sina asfaltpriser och införa s.k. etableringsavgift för projekt i landskapet Åland. Vidare framförde Karlssons att Rafael innehar en dominerande marknadsställning även på marknaderna för grus- och betongförsäljning i landskapet Åland. Enligt begäran om åtgärd ska Rafael ha höjt priset för asfalt bl.a. för att bekosta sina sänkta priser på grus- och betong, där den möter viss konkurrens från andra näringsidkare.

Enligt begäran om åtgärd har de priser på asfalt som Rafael erbjuder till sina kunder ökat på ett markant sätt sedan denne varit det enda företaget etablerat i landskapet Åland som idkar försäljning av asfalt. Dessutom hävdar Karlssons i begäran om åtgärd att Rafaels arvoden för andra tjänster som den tillhandahåller i anknytning till ytbeläggning, såsom fräsning, är höga. Karlssons framför i sin begäran bl.a. att denne, i syfte att undvika betala för sådan tjänst av Rafael, hade anlitat en fräs från en annan, i begäran obestämmd ort. Enligt Karlssons skulle Rafael till följd av detta ha höjt sina asfaltpriser till Karlssons.

6. Rättslig bedömning

6.1 Ärendenas angelägenhetsordning och lämnande av ett ärende utan prövning vid KKV

I konkurrenslagens 1 § föreskrivs det att lagens syfte är att skydda en sund och fungerande ekonomisk konkurrens mot skadliga konkurrensbegränsningar. Enligt 2 mom. i bestämmelsen ska vid tillämpningen av lagen i synnerhet beaktas att marknadens verksamhetsbetingelser och friheten att idka näring skyddas så att också kunderna och konsumenterna kan dra nytta av konkurrensen.

Paragraf 32 i konkurrenslagen gäller ärendenas angelägenhetsordning och lämnande av ett ärende utan prövning vid KKV. Enligt bestämmelsens 1 mom. ska KKV ställa sina uppgifter i angelägenhetsordning och kan, med stöd av de i 2. mom. stadgade grunderna, lämna ett ärende utan prövning.

Enligt förarbetena till 32 § 1 mom. ska KKV inrikta sina resurser så att det i första hand ingriper mot sådana konkurrensbegränsningar som är av betydelse med tanke på en fungerande konkurrens, samhällsekonomin och det allmänna intresset samt mot de mest allvarliga konkurrensbegränsningarna². Förutsättningarna för lämnande av ett ärende utan prövning föreskrivs om i 32 § 2 mom. Vid tillämpningen av bestämmelsen tas inte ställning till

¹ <http://www.rafaels.ax/grus>, besöktes 5.8.2019.

² RP 88/2010 rd, s. 79.

huruvida en konkurrensbegränsning är acceptabel enligt 5 eller 7 § i konkurrenslagen eller artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Enligt 32 § 2 mom. 1 punkten i konkurrenslagen kan KKV lämna ett ärende utan prövning om det inte kan anses sannolikt att det är fråga om en förbjuden konkurrensbegränsning enligt lagens 5 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Enligt de motiveringar i förarbetena som specifikt berör 2. mom. 1 punkten³, kan ett ärende lämnas utan prövning bl.a. om det utifrån KKV:s utredning rimligen kan antas att förfarandet inte omfattas av konkurrenslagens tillämpningsområde eller tillämpningsområdet för konkurrensreglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Vidare kan KKV enligt 32 § 2 mom. 5 punkten i konkurrenslagen⁴ lämna ett ärende utan prövning, om det inte kan anses sannolikt att den misstänkta konkurrensbegränsningen på ett betydande sätt påverkar förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens. Enligt förarbetena till bestämmelsen ska KKV på basis av denna prioriteringsgrund kunna beakta konkurrensbegränsningens betydelse i förhållande till lagens syfte enligt 1 § som en grund för att lämna ärendet utan prövning⁵. Huvudregeln vid bedömningen av en konkurrensbegränsnings betydelse är, enligt motiveringarna till bestämmelsen⁶, att verket koncentrerar sig på frågor som påverkar den samhällsekonomiska prestationsförmågan och lämnar utan prövning sådana ärenden som har obetydliga ekonomiska verkningar eller verkningar som är geografiskt eller målgruppsmässigt begränsade.

6.2 Bedömning av lämnandet av det ifrågavarande ärendet utan prövning vid KKV

Enligt KKV:s bedömning är det inte sannolikt att de i begäran om åtgärd framförda förfaringssätten omfattas av konkurrenslagens tillämpningsområde eller tillämpningsområdet för konkurrensreglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Den som lämnat in begäran om åtgärd har framfört att Rafael gjort sig skyldig till missbruk av dominerande marknadsställning. I 7 § i konkurrenslagen föreskrivs, att missbruk av dominerande marknadsställning är förbjudet. Sådant missbruk kan, enligt bestämmelsens 2 mom., utgöras t.ex. av att någon direkt eller indirekt påtvingas oskäligen inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäligen affärsvillkor (oskäligen prissättning). Karlssons har framfört, att Rafael höjt sina asfaltpriser särskilt efter att det blivit det enda företaget på Åland som bedriver asfaltförsäljning. Utöver detta hävdar Karlssons att Rafaels arvoden för andra tjänster som den tillhandahåller i an-

³ RP 88/2010 rd, s. 80.

⁴ Lag om ändring av konkurrenslagen (721/2019).

⁵ RP 68/2018 rd, s. 1, 37, 60.

⁶ RP 68/2018 rd, s. 61.

knytning till ytbeläggning, är höga och att Rafael utövat repressalier gentemot Karlssons efter att denne försökt undvika nämnda arvoden.

Tröskeln för konkurrensmyndigheten att ingripa i påstådd oskälighetsprissättning är hög såväl enligt inhemsk konkurrensrättspraxis som EU-rättspraxis⁷. Det är i utgångsläget inte konkurrensmyndighetens uppgift att godkänna eller fastställa en viss prisnivå som ska efterföljas⁸. I praktiken kan man med stöd av konkurrenslagen ingripa i endast entydigt alltför hög prissättning och existensen av oskälighetsprissättning måste även kunna backas upp av den övriga bevisföringen⁹.

I ljuset av den i rättspraxis utformade höga tröskeln för att ingripa i påstådd oskälighetsprissättning samt med tanke på den bevisning som är tillgänglig för KKV, anser KKV att det inte är skäl att misstänka att det i ärendet är frågan om en lagstridig konkurrensbegränsning. Vidare verkar de förfaranden som framförs i begäran om åtgärd till en stor del handla om ett tvistemål mellan parterna. Därmed kan KKV med stöd av 32 § 2 mom. 1 punkten i konkurrenslagen KKV lämna det ifrågavarande ärendet utan prövning.

Utöver de ovan nämnda faktorerna konstaterar KKV att det ifrågavarande ärendet har enbart begränsade eller obetydliga ekonomiska och andra verkningar på det sätt som avses i förarbetena till punkt 5 i konkurrenslagens 32 § 2. mom.¹⁰ och att KKV således även på denna grund kan lämna ärendet utan prövning.

Det kan således inte anses sannolikt att det i ärendet är fråga om en i konkurrenslagens 5 eller 7 § i eller i artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt förbjuden konkurrensbegränsning. Vidare kan det inte heller anses sannolikt att den påstådda konkurrensbegränsningen på ett betydande sätt påverkar förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens eller att det vore nödvändigt att pröva ärendet för att trygga en sund och fungerande konkurrens på marknaden.

7. Slutsats

På föregående grunder lämnar KKV ärendet utan prövning.

KKVs beslut om att lämna ärendet utan prövning innefattar ingen bedömning om lagenligheten i den påstådda konkurrensbegränsningen. Om KKV får ny information utifrån vilken det finns skäl att misstänka att den verk-

⁷ Se konkurrensrådets beslut Kuopion Energia (173/690/2000) och Helsingin Energia (151/690/1999) samt och t.ex. Europeiska gemenskapernas domstols dom i mål 27/76 United Brands Company v. kommissionen, t.ex. p. 264, 267.

⁸ Se Konkurrensverkets beslut 390/61/2001, Turun Satama, som även citerar Konkurrensrådet i ärendena Kuopion Energia (173/690/2000) och Helsingin Energia (151/690/1999).

⁹ Konkurrensrådet i ärendena Kuopion Energia (173/690/2000) och Helsingin Energia (151/690/1999).

¹⁰ RP 68/2018 rd, s. 61.

samhet som granskats i ärendet strider mot konkurrenslagen, kan KKV ta upp ärendet till ny behandling.

8. Tillämpade bestämmelser

32 § i konkurrenslagen (948/2011, inkl. ändringsakten 721/2019¹¹).

9. Sökande av ändring

Ändring i det aktuella beslut som KKV meddelat i detta ärende får sökas hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvärsanvisning medföljer beslutet som bilaga.

10. Ytterligare information

Närmare uppgifter om beslutet ges av specialsakkunnig Laura Kariranta, tfn 029 505 3318, e-post fornamn.efternamn@kkv.fi.

Direktör Maarit Taurula

Specialsakkunnig Laura Kariranta

BILAGA Besvärsanvisning

Distribution Karlssons Gräv Ab, Karlssons Schakt & Transport Ab, Karlssons Infra Ab

¹¹ Med stöd av att 32 §, som infördes i lagen i och med konkurrenslagens (948/2011) ikraftträdande, tillämpades enligt sagda lags 50 § på sådana överträdelser som skett före lagens ikraftträdande, har KKV befogenhet att tillämpa även 32 § 2 mom. 5 punkten (721/2019) i konkurrenslagen i sin bedömning av det ifrågavarande ärendet.